

Psalmus

patimur. Nonne forte deficim? Absit. Mirabilis in excelsis dñs. Ideo et ibi cū dice ret: Ut in me pace habeatis: in mundo aut pressurā: quasi diceret: Putas nō premet nos mundus et extinguet nos: statim subie cit: Sed gaudete: qz ego vici seculū. Si g ait: ego vici seculuz: adherete illi qui vicit seculū: qui vincet mare. Gaudete ad eum qz mirabilis ē in excelsis dñs: et testimonia tua credita facta sunt nimis. Et quid factū est de his oībus: **D**omū tuā decet sanctificatio dñe: Domū tuā: totā domū tuā: nō hic: aut bic: aut ibi: sed domū tuā: tñ p totū orbem terrarū. Quare p totū orbem terrarū: Quia correxit orbē ter re qui non cōmouebitur. **D**om' dñi fortis erat: p totū orbē terraꝝ erit. Multi cadēt: sed dom' illa stat. Multi turbabunt: s̄ domus illa nō mouebit. Domū tuā decet sanctificatio dñe. Nūquid paruo tēpore: Absit. In longitudine dierū.

-- Alia lfa.
t sanctitudo,

Explícit. Tract. de ps. XCII.

Incepit Tract. de ps. XCIII. Icut intētissime audiūim' cū psalmus iste legeref: ita intente audiamus: cū reuelat dñs q hic dignat' est opacare mysteria. Ad hoc em claudūt qdam sacramēta scripturarū: nō vt dene gent: sed vt pulsantib' aperiant. Si g affe ctu pio et sincera cordis caritate pulsetis: ille aperiet q videt vñ pulsetis. Notū est nobis omnib' atq vtnā de numero corū nō sim': multos murmurare aduersus dei patientiā et dolere iniqs hoies et impios: vel viuere in hac terra: vel etiā plurimū posse: et qd est ampli' plerūq plurimū posse malos aduersus bonos: et sepe malos preme rebinos: malos exultare: bonos labora re: malos supbire: bonos hūiliari. Attendentes talia: in genere enī hūano abūdāt: puerū ipatiētes et infirmi animi: qsi fru stra sint boni: qz de' auertit: vel auertere yi det oculos suos a bonis operib' piorū et si deliū: et augere malos in his que diligunt. Putantes q infirmi frustra se bñ viue: aut invitant ad imitandā maliciā eoz qz qua si florere spiciunt: aut si p infirmitatē: vel p sone sue vel animi: timet in male facere: ne ali qd illis s̄m leges seculi mali accidat: nō qz iusticiā diligūt: sed vt dicā aperti' timētes dānari inter hoies vel ab hoib': abstinet se qdem a factis malis: sed nō se abstinent a cogitationib' malis. Et inf cogitationes

XCIII

corū iniqs precipue caput iniquitatis illa tener impietas: qz videt eis deus negligere et nō curare res huianas: et aut equaliter habere bonos et malos: aut etiā qd est perniciōs cogitare insectari bonos: mal fauere. Qui talia cogitat: et si nihil mali alicui faciat: facit plurimū sibi: et in semetipm im pius est: et iniqtate sua nō ledit deū: sed in terficit se: neḡ nocēt hoībus: qz timidi sūt qui talia cogitāt: sed tñ homicidia eoꝝ: ad ultera eorū: fraudes et rapinas eorū videt deus: et punit in cogitationib' cop. Quid em velint: ille attendit cui' oculus nō repel litur carne: vt nō videat volūtatem. Tales si occasiones inueniāt nō mali sūt: sed man ifestant nō vt sentias quid natū sit man ifestum: sed vt intelligas qd latebat inclu sum. Paucis his annis et p̄bauerūt etiā qui tarde intelligūt. Erat em hic vna domus potentissima ad tempus: de qua flagelluz fecerat deus generi humano: et castigatuꝝ est inde gen' humānu: si cognoscat flagellū patris et timeat sententiā iudicis. Cū ergo esset hic eadē domus magna: multi sub illa gemebāt: murmurabāt: reprehendebāt: detestabāt: blasphemabāt: quō se artāt homines et dantur diuino illo iudicio mul ti in cōcupiscētias cordis sui: subito euer tebant ipsaz domū illi qui murmurabāt de ipsa domo: et ab eis talia hoies patiebānt: q̄lia se pati ipi a talib' paulo ātē q̄rebātur. Bonus g ille est qui et qñ potest mala face re nō facit: de quo scriptū est: Qui potuit trāsgredi et nō est trāsgressus: et facē mala et nō fecit: Quis ē hic et laudabim' eū: fecit em mirabilia in vita sua. Loqbatur scriptura de potentib' innocentib'. Et lup' em tñ vult nocere quātū leo: dissiliter necēt: sed nō dissimilis cupiūt. Leo em non solū p̄tē nit canē latrante: sed etiā fugat: et venit ad ouile: et obmutescētib' canib' rapit qd pōt: lupus nō audet inter latrat' canū. Nūqd p̄tēra q n̄ potuit auferre a canib' terrū' innocentior remeauit: Bocet g de' innocentia vt q̄s̄q̄ innocentior sit: nō timore pene: sed amore iusticie. Tūc em liber ē innocentēs: et ver' ē innocentēs. Qui aut timore innocentēs sit: nō est innocentēs: q̄uis nō noceat cū vult no cere. Nō em nocet alteri pfectū malā: s̄ sibi plurimū p cupiditatē malā. Nā quō sibi noceat: audi scripturā. Qui aut amat iniqtatē odit aliaz suā. Et reuera multū errat hoies q putat iusticiā suā alijs nocēt et sibi

Psalms

nō nocere. Ad alios pcedit iniqtas cuiuslibet vt corpi noceat: vt re familiare ledat: vt villā inuadat: vt mācipiūz abducat: vt aurūz auferat: aut argentū: vel si qd aliud possidet: ad h̄ pfer illa iniqtas ad alterū: Ergo iniqtas tua alieno corpi nocet: tuo aio nō nocet. Cōtra istā simplicē veracēq; doctrinā q̄ insinuat hoib; bonis: vt ipsā iusticiā diligāt: t ex ea placē deo velint: ab illa intelligāt luce quadā intelligibili pfundi astam suā: vt faciat iusta ope: t illā lucē sapietie oibus q̄ in sclo diligunt pponāt. Cōtra istā doctrinā talia murmura sūt hoim: t si n̄ pcedūt i voce rodāt in corde. Quid ḡ dicūt: Etere placitur sum deo q̄ iusticiā: Aut isti illi placēt: sub cuius imperio mali tanta mala committunt t nihil illis euenit mali: Aut si forte euenit aliqd mali: qd sibi dicūt illi cū eis ceperis dicere: Ecce quāta fecit mala: quō illi redditū est: q̄lē exitū habet: Incipiunt illi cogitare iustos quibus mala euenerūt: t opponūt nobis t dicūt: Si illi ppterēa mali accidit aliqd q̄r iniquū fuit: illi q̄r accidit qui tāz iuste virit: Qui elemosynas tātas fecit: qui tā multa bona opatus ē in ecclesia: q̄r tale sorte inuenit: Quare tale exitū habuit quale ille homo qui multa iniq̄ cōmisit: Ad hoc autem ista dicūt: vt ostendāt se ppterēa nō facere mala: q̄r nō possunt: aut q̄r nō audent. Nā qd velit cor: lingua testat. Et qdem etiā si lingua obmutesceret: t ipsa timore compresa esset: deus videret intus quid cogitaret homo: si etiā alium hominē lateret. Tactas ergo cogitationes hoim tales aut etiā erūpētes in verba vel facta curat iste psalmus si curari velint. Intendāt ḡ t curent: Atq; vtinā in hac multitudine tota q̄ nūc est inter istos parietes: t audit q̄ nos vbuž dñi nulla sint talia vulnera q̄ curent: vtinā nulla sunt: nō tñ rem supfluā facimus dicē: si nulla ibi sunt vulnera. Instruātur corda ad sanādos alios cū audire talia ceperint. Credo eisī q̄r vnuſq; christianū cū audierit aliquē dicentē talia: si bon⁹ fidelis est: t bñ credit deo: t spes ei⁹ est in futuro sclo: nō in hac terra: nō in hac vita est: t nō frustra audie vt sursū cor habeat: irridet t dolet talia murmurātes: t dicet sibi: de⁹ nouit quid agat: nos nō possumus nosse p̄siliuz ipsi⁹: q̄r parcet malis ad t̄pus: vel quare laborat boni ad t̄pus: sufficit tñ mihi hoc sci re: q̄r ad tempus laborat bonus: t ad tēpus floret malus. Qui ergo talis est secu-

rus est: t patienter fert oēs felicitates mālorū: t labores bonorū patienter fert: tolerat donec finiat hoc seculū: donec trāseat iniqtas. Nā talis beatus est: t erudiuit eū de⁹ de lege sua: t mitigavit eū a dieb; malignis: donec sodiat peccatori fouea. Qui vero nondū est talis: audiat per nos quod dñs placet: Plura aut ipse dicat in corde qui meli⁹ videt vulnus qd̄ curet. Psalmus hunc habet titulū: id est hanc inscriptionē. Psalmus ipsi David quarta sabbati. Boctur⁹ est psalmus iste patientiā in laboribus iustorū: cōstra iniquorum felicitates patientiā docet: patientiā edificat: hoc habet totus a capite usq; in finem. Quare ergo talem habet titulum in quarta sabbati. Una sabbati: dies dominicus est: secūda sabbati. secūda feria: quē seculares diem lune vocant. tertia sabbati: tertia feria quē diemi illi martis vocant. Quarta ergo sabbatorū: quarta feria qui mercurij dies dicitur a paganis: t a multis christianis: sed nollemus vt dicāt: atq; ut naz corrigātur vt nō dicāt. Dic enim habent linguā suā qua vtantur. Non enim t in omnibus gentibus ista dicuntur. Multe gentes alie atq; alie aliter vocant. Adelius ergo de ore christiano ritus loquendi ecclesiasticus procedat. Tamen si quē forte cōsuetudo traxerit: vt illud exeat ex ore quod improbat corde: intelligat illos omnes de quorū nonunib; appellata sunt sidera homines fuisse: nec ex eo esse cepisse ista sidera in celo: ex quo illi ceperūt: t ante ibi fuerūt: sed p̄ beneficia quedā mortaliū mortalia illi homines p̄ tempore suo: quia plurimū potuerūt t eminuerunt in hoc seculo cum cari essent hominib; nō ppter vitam eternam: sed propter cōmodum temporale deferebantur eis diuini honores. Eleteres enim seculi decepti: t decipere volentes: in eoz adulatioē qui sibi aliquid bñ amorem prestisissent sidera ostendebāt in celo dicentes: q̄ illius esset illud sidus t il lud illius. Hōies autē qui ante nō aspexe rāt vt rideret: q̄r ibi erāt t illa sidera aīq; nascerētur: decepti crediderunt: t accepta est opinio vanitatis. Hāc opinione erroris diabolus cofirmavit: christus euertit. Hōis ergo bñ quod loquimur quarta sabbatorū: quartus dies intelligitur a die dominica. Attendant itaq; caritas vestra qd̄ sibi velit iste titul⁹. Hinc grāde mysteriū: t teuera occultū. Nam pleraq; ipsi⁹ psal-

psalmus

ni manifeste sonat: et manifeste mouent: et cito intelliguntur. Hic autem titulus quod satendum est habet non parum obscuritatis: sed aderit dominus et serenabit nubilum: et videbitis psalmum: et ex fronte psalmi cognoscetis eum. In fronte enim habet psalmus iste: psalmus ipsi David quarta sabbatorum. In lumine est titulus: in postibus fixus est: Tolsit hoc est tituli cognoscere: et sic domum intrare. Recolamus ergo scripturam sanctam in genesi. primo die quid sit factum: inuenimus lumen lucem. secundo die quid sit factum: inuenimus firmamentum quod appellavit deus celum. tertio die quid sit factum: inuenimus spe cieterre: et mariis: et segregationem: ut omnis congregatio aquarum vocaretur mare: et aridavocaretur terra. Quarto die luminaria fecit deus in celo solem in potestate diei: lunam et stellas in potestatem noctis: hoc quarto die fecit. Quid sibi ergo vult quod de quarto die accepit psalmus titulum: In quo psalmo docetur patientia aduersus felicitates malorum: et labores bonorum. Habes paulum apostoli dicente sanctis fratribus roboratis in christo: Omnia facite sine murmuratione et disceptatione: ut sitis irreprehensibilis: et sincerus: immaculatus filii dei in medio nationis tortuosa et puerula. in quibus apparentis sicut luminaria in mundo verbū vite habentes. Similitudo de luminaribus data est ad sanctos: ut sine murmuratione sint in natione tortuosa et puerula. Sed ne quisque appetere putet colenda esse et adoranda luminaria celi: quia inde aliqua similitudo ducta est ad significacionem sanctorum: prius hoc explicemus in nomine christi: quod non sit consequens ut appetere tibi videatur adorandum sol: aut luna: aut stelle: aut celum: quod aliqua de illis similitudo ducitur: quia significaretur sancti: quia multa sunt de quibus ducta est similitudo ad significandos sanctos que non adorant. Si enim quicquid est unde similitudo ducitur ad sanctos: adorandum tibi putas: adora montes et colles: quod dictum est: Non exultaue ruit velut arietes: et colles velut agni ovi. Tu de sanctis dicis: ego de ipso christo dico. Adora leonem: quod dictum est: Elicit leo de tribu Iuda. Adora petram: quia dictum est: Petra alia erat christus. Si autem non adoras in christo ista terrena: quis de illis similitudo quedam data est ad significandos sanctos: de quaquam creature ducta fuerit similitudo: tu intellige similitudinem creature: et

XCIII

adora artificem creature. Dicitus est sol domini noster Jesus christus: numquid iste sol quem et minutissima animalia nobis cum videt: Sed de quo dictum est: Erat lumen verum quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Nam lux ista non hominem solum illuminat: sed et iumenta et pecora et omnia animalia. Quod autem illuminat omnem hominem: in corde illuminat: ubi intellectum solus habet. Intelligat ergo caritas vestra quibus dixit apostolus: in nativitate tortuosa et puerula: id est inter iniquos in quibus apparentis sicut luminaria in mundo verbū vite habentes: quo dāmō admonuit nos: et istum psalmum intelligere et prōnoscere titulum ipsius. Tales n. sancti in quibus est verbū vite de cōuersatione quam habet in celo: despiciunt oīa iniquum si sit in terra. Et quod luminaria in celo per diem et per noctem procedunt: pagū itinera sua: cursus suos certos habent: et committunt tanta mala: nec deviant desup stelle fixe in celo: agentes per tractus celestes quod illis pristinum et substitutum creator ipso: sic debet sancti: sed si in celo figant corda eorum: si non frustra audiant et respodent sursum se habere cor: si imitentur eum qui ait: Nostra autem cōuersatio in celis. Qui ergo sunt in supernis: et de supernis cogitant: sicut dictum est: ubi est thesaurus tuus ibi et cor tuum: de ipsis cogitationibus supernorum patientes sunt: et quicquid in terra committitur: sic non currant donec peragant itinera sua: quemadmodum non non curant luminaria celi: quod exercit dies et noctes: quis tanta mala videat fieri super terram. Sed facile est forte: ut ferant iustitiae malorum quod non in ipsis sunt: sic ferunt et que in ipsis sunt. Non enim appetere debent ferre et tolerare: quod in alios sunt: et si inseparant: non debet perdere tolerantiā. Nam qui perdididerit tolerantiā: cecidit de celo. Qui autem fixum habet cor in celo: terra ipsius laborat in terra. Quanta et de ipsis luminaribus singunt homines: et patienter ferunt: quomodo iusti patienter debent ferre omnes etiam de se falsas criminationes. Hoc ipsum quod iam dudum dixi: qui illa stella Mercurij: et illa stella Saturni est: et illa stella Iouis est: coniuncta sunt stellis. Quid ille: cui audiunt tanta cōiunctio: Numquid mouetur aut non exercent cursus suos: Sic et homo qui in natione peruersa et tortuosa habet verbum dei: sicut luminare est fulgens in seculo. Quanta qui sibi videntur bonare solem de illo mentuntur: qui dicunt christus est sol: mentiuntur de sole. Mout

Psalmus

sol dominū suum esse christuz t creatorem
 suū: t si indignari pōt acerbi⁹ indignat cō
 tra falso honorante: q̄b̄ cōtra cōtumeliosū:
 Seruo em̄ bono maior cōtumelia est uniu
 ria domini. Quāta falsa de ipsis luminari
 ribus quidā dicunt t ferunt: tolerat t non
 mouentur. Quare: Quia in celo sunt. Le
 lum autē quid est: Ne hoc p̄termittamus:
 Quedam de luna mentitur hoies: qñ vi
 dent obscurari lunā: t dicūt malefici illam
 deponūt: cū certis temporibus defectū su
 um habeat fin̄ dei dispositionē: non curat
 tamē ista verba hominū illa que in celo ē.
 Sed quid est in celo? In firmamento celi
 est. Lūus ergo cor in firmamento libri dei
 est: illa non curat. Nam celum intelligitur
 firmamentū: per figuraz liber legis: Ideo
 quodam loco dicitur: Extendit celū sicut
 pellē: si extendit sicut pellis: tanq̄ liber
 est extensus vt legatur. Transacto autem tem
 pore quo legitur lex: propterea em̄ legitur
 lex: quia nondū venimus ad illā sapientiā
 que implet corda t mentes intuentiū: t nō
 opus erit vt aliquid ibi nobis legatur: q̄a
 in eo quod nobis legitur syllabe sonant et
 transeunt: illa lux veritatis nō preterit: sed
 fixa permanens inebriat corda videntiū:
 quomodo dictum est: Inebriabuntur ab
 ybertate domus tue: t torrente deliciarum
 tuarū potabis eos: quoniā apud te est do
 mine fons vite. Et vide ipsuz fontē. In lu
 mine inquit tuo videbim⁹ lumē. Abodo ḡ
 lectio necessaria est: q̄dū ex pte cognosci
 mus t ex pte prophetam⁹: sicut dicit Ap̄lus:
 cū autem venit qd̄ pfectū ē auferet qd̄ ex pte
 est. Nō em̄ i illa ciuitate bierus. alēvbi ange
 li viuūt legem⁹: vñ nos mō pegrinamur: t
 pegrinatio nra gemit: gemit autem si scim⁹ qr̄
 pegrinamur. Nam odit valde patriā: qui
 putat sibi bene esse cū pegrinatur. Nunqđ
 in illa ciuitate vbi sunt angeli euangelii le
 gitur: aut Ap̄lus: Verbo dei pascunt: qd̄
 verbum dei vt sonaret nobis ad tpus: ver
 bu caro factū est t habitauit in nobis: Sz
 tñ ipsa lex que scripta est: firmamentū nob
 est: ibi si sic cor nostrū: nō cōpellitur iniq̄ta
 tibus boim. Bicū est ergo: Extendit celū
 sicut pellē. Lū autem trāseunt tpa necessitatē
 librorū: quid dictū est: Lelū plicabīt vt li
 ber. Qui ḡ surſuz bz̄ cor: ipm̄ cor ipius lui
 nare ē: in celo fulget: nec vincitur tenebrī:
 Infra em̄ sunt tenebre: tenebre autem iniqui
 tas: nō incommutabiles tenebre. Nam t he
 sterno die cōmemorauimus: Sz qui hodie

XCIII

tenebre sunt: si velint cras lux erunt: Qui
 tenebre huc ingressi sunt: si velint iā lux eē
 possunt. Aperte em̄ Ap̄lus ne q̄s putaret
 naturales esse iniquitates que mutari non
 pñt: Fuisstis em̄ inq̄t aliquñ tenebre: nūc au
 tē lux in dño: sicut filij luci ambulate. Lux
 inquit in dño nō in vobis: Lor ḡ in libro:
 Si cor in libro: cor in firmamento celi. Si
 ibi est cor: inde lucet t nō mouebis iniqui
 tib⁹ subterpositis: nō qr̄ in celo ibi est p̄
 carnē: sed qr̄ ibi est per cōuersationē: scdm̄
 qd̄ dictū est: Nostra autem p̄uersatio in celis
 est. Nō potes cogitare illā ciuitatē: qr̄ non
 dū vides. His cogitare celū: Libri dei co
 gita. Audi psalmū: Et in lege eius medita
 bitur die ac nocte. Et ibi hic beat⁹ dictus
 est: qui nō abiit in cōsilio impiorū: t in via
 peccatorū nō stetit: t in cathedra pestilen
 tie nō sedit: sed in lege domini fuit volūtas
 eius. Glōde luminare in celo: t in lege eius
 meditabitur die ac nocte. Glōt patienter
 ferre omnia: nō descendat de celo: t in le
 ge eius meditabitur die ac nocte. Ergo in
 celo cor eius. Si in celo cor ei⁹: omnes ini
 quitates que sunt in terra ad tempus: omni
 es felicitates malorū hominū: omnes la
 bores iustorū meditanti die ac nocte legez
 dei nulla sunt: t patienter tolerat omnia: t
 erit beatus eruditus a deo. Et quomodo
 in firmamento celi: Quia lex firmamentum
 est. Beatus vir quē tu crudieris domine:
 t de lege tua docueris eū: vt mitiges eū a
 dieb⁹ malignis donec fodiat peccatori
 souea. Attendite ergo luminaria: quomodo
 pcedunt t occidunt: t redeunt: agunt cur
 sus suos: distinguunt diem t noctem: vol
 uunt annos t tēpora: t tanta mala sunt in
 terra illis quietē in celo habētibus. Quid
 est ergo quod docet nos deus? Nam atten
 damus psalmū.

Expositio psalmi.

Duis vltionū dominus: de
 us vltionū fideter egit. Tu
 putas qr̄ nō vidi cat: Vindicat de
 us vltionū. Quid ē de⁹ vltionū? Be⁹ vin
 dictaz. In eo certe murmurās: qr̄ nō vidi
 cat in malos. Noli murmurare: ne inter il
 los sis in quos vindicat. Facit ille furtūm
 t viuit: tu murmurās aduersus deū: qr̄ nō
 moritur qui tibi furtū fecit. Si iam nō facit
 furtū vide. Si em̄ iam nō facis: vide ne
 aliquādo fecisti. Si iam dies es: recole no
 ctem tuā. Si in celo fixus es: recole terraz
 tuā: Inuenis te furez forte suisce aliquādo

Alia lfa.
t libere.

Psalmus

et aliquem aliū forte stomachatum: quod tu sur-
 tū facies vixisti et nō es mortuus. Quō autē
 tu qñ faciebas: ideo vixisti ut postea nō fa-
 ceres: noli quod trāsistī velle misericordiam dei pō
 te subuertere. Nescis illuc multos trāsitu-
 ros: quod tu trāsistī. Esse mō quod murmurā-
 res: si aduersus te audireb̄ quod pō de te mur-
 murauit. Et tñ et nūc optas vindictā dei in
 malos: quod fur nō morit: et murmurās aduer-
 sus deū: quod fur nō morit. Appēde in state-
 raleq̄tatis furē et blasphemū. Nam dicas quod
 fur nō es: sed murmurādo aduersus deū:
 blasphem⁹ es. Ille captat sōnū hoīs ut ali-
 qd inuolct: et tu dicas quod dormit de⁹ et hoīez
 nō videt. Ergo vis ut ille corrigat manū:
 pō tu linguā corrige. Vis ut ille corrigat
 cor aduersus hoīem: tu corrige cor aduer-
 sus deū: ne forte cū optas vindictāz deī: si
 venerit te pōrē iueniat. Hā ille veniet et vi-
 dicabit pseuerātes in neq̄cia sua inq̄tos p̄-
 rogatiōi misericordie ipius: inq̄tos patiētie ipi-
 us: thesaurizātes sibi irā in die ire: et reuelā-
 tionis iusti iudicij deī: qui reddet vnicuiq̄s
 fm opa sua: quia de⁹ vltionū dīs: de⁹ vlti-
 onū ideo fident̄ egit. Nulli enim pepcit: qñ
 hic locut⁹ est. Ipse dīs erat in carnis infir-
 mitate: sed in vtute sermonis nō accepit pso-
 nas principū iudeoz. Quāta in illos dicit
 et quō dictū est: Utere in fiducia: quod scriptū
 est i psalmis de illo: Prop̄f miseriā inopū
 et gemutū pauperē nūc exurgam dicit dīs.
 Qui sunt paupes: Qui sūt inopes: Qui
 spem nō habēt nisi in illo solo: in quo solo
 spes nō fallit. Attēdite fratres quod sunt pau-
 peres et inopes. Nō oīno paupes quod nibil
 hñt vident̄ dicta sc̄ptura: qñ laudāt pau-
 peres. Inuenis enim paupē hoīem qñ patit
 aliquaz iuriā: nō attēdit nisi patronū suū:
 in cui⁹ forte domo manet: cui⁹ inq̄lin⁹ est:
 cui⁹ colon⁹ est: cui⁹ cliens ē: et iō se indigne
 pati: quod ad illū ptinet cor ipius in hoīe: spes
 ipius in hoīe: cīmis in cīne. Sūt autē et alij:
 quod opulēti sunt et honorib⁹ fm tpus hūanis
 fulciunt̄: et tñ nec in pecunia sua spem po-
 nūt: nec in fūdis suis spez ponūt: nec in fa-
 milia sua spē ponūt: nec in claritate trāsitu-
 rie dignitatis: si totā spez in illo ponūt: cui
 nō succedit: qui mori nō pōt: quod falli et falle
 nō pōt. Tales et si multa vident̄ hñt se-
 culū: hñt tñ ea gubernāt ad refectionē indi-
 gentiū: inter paupes dīni numerāt. Glidēt
 enim piculose se vivē in hac vita: sentiunt se
 esse pegrinos: sic diuersan̄ in opulētia di-
 uitiariū suarū: quō viator in stabulo trāsitu-

XCIII

rus nō possessor⁹. Ergo quid dīs: Prop-
 ter miseriām inopū et genitū pauperū nūc
 exurgā dicit dīs: ponā in salutari. Saluta-
 ris nōster saluator nōster est. In illo voluit
 ponere spem oīm inopū et genitū. Et qd
 ait: Fiducialit̄ agā in eo. Quid ē fiducialit̄
 ter agā: Nō timebit: nō parcer vitijs et p̄cu-
 piscētis hoīm. Utere medic⁹ fidelis medi-
 cinali ferro sermonis instructus: secuit oīa
 vulnera. Iō quod talis p̄dictus et p̄nunciat⁹:
 talis etiā inuētus ē: Loq̄bat in mōte vbi dī
 xit: Bti paupes spū: qm̄ ipoz ē regnū ce-
 loz. Ibi beati dicti sunt: quod p̄secutionē pati
 unk ppter iusticiā. In ipso sermone dixit:
 Quia ipoz ē regnū celorū. Et ut faceret
 illos luninaria: id ē patiēter tolerātes oīa
 ista unq̄ que transeūt: Beati eritis inq̄t cū
 vōs p̄secuti fuerint: et direrint omne malū
 aduersum vos: gaudete et exultate quod mer-
 ces vīa magna ē in celis. Beinde in p̄gres
 su sermonis cū docere inciperet: q̄uis euz
 turba circūdaret: dixit talia disciplis suis:
 que ferirent faciē phariseorū et iudeoz: qd
 q̄si p̄mat̄ habebāt exponēdarū sc̄pturaz:
 et oīm qui q̄si sibi iusti videbant̄: vel videri
 se arbitrabant̄: et ad quorū p̄matū plebis
 obsequiū videbat̄ obtēperare: nō pepcit:
 et dixit: Qñ oratis nō oretis sicut hypocri-
 te: qui amāt in synagogis et angulis plate-
 arū stātes orare ut videāt ab hoībus: et ce-
 tera talia. Letigit hoīes: nō timuit aliquē.
 Et cū terminasset ipsum sermonē: cōclusit
 de illo sc̄ptura euangelij sic. Factū est in
 quit cū cōsummasset Jesus verba hec: ad
 mirabantur turbe sup doctrina eius. Erat
 enim docens eos tanq̄ p̄tātēz habēs: nō q̄-
 si scribe eorū et pharisei. Quāta ḡ ille de quod
 dictū est: erat docēs eos tanq̄ p̄tātēz hñs
 quāta dixit: Ute vobis scribe et pharisei hy-
 pocrite: q̄nta in illos corā in faciē: neminem
 timuit. Quare: Quia de⁹ vltionū est: ideo
 nō parcerat in vbo: ut essent postea quib⁹
 parceret in iudicio: quia si nollent accipere
 verbi medicinā: incursum erāt vñq̄ et inue-
 turi iudicis sententiā. Quare: Quia dixit
 deus vltionum dominus: deus vltionum
 fidenter egit: id est nulli pepcerit in verbo.
 Qui in verbo nō pepcerit passurus: par-
 ceret in sententia iudicatur⁹: Qui neminem
 timuit in humilitate: timebit quēquam in
 claritate: Ex eo quod iam fidenter egit: co-
 gitata quomodo sit actur⁹ in fine seculi. Nō
 li ergo murmurare aduersus deū: qui qua-
 si parcit malis: sed esto bonus cui forte ad

Psalmus

opus in flagello nō parcat: et in fine parcat
in iudicio. Be⁹ vltionū dñs: de⁹ vltionū
fidēter egit. Et qz fidēter egit: illi nō tulerūt
fiduciā eius. Et qz hūlis venerat: et carne
mortali induit⁹ erat: et mori venerat nō face
re qd p̄ctōres: sed pati qd p̄ctōres: qz p̄pte
rea venerat cū fidēter egisset: et illi ferre nō
possent fiduciā ei⁹ in verbo qd fecerūt: Le
nuerūt: flagellauerūt: illuserūt: colaphiza
uerūt: sputis illuminierūt: spinis coronaueūt:
in cruce leuauerūt: postremo occiderunt.
Sed qd sequit qd fidēter egerit: Exal
tare qui iudicas terrā: Quia tenuerūt
humile: tenebunt excelsum. Puta qz iudi
cauerūt mortale: nōne ab imortali iudica
bunt: Quid ergo ait: Exaltare tu qui fidē
ter egisti: et fiduciā verbī tui non sunt passi
iniqui: et putauerūt se aliqd egisse: qz te cō
phendētes crucifixerūt: qui te deberēt fide
cōprehēdere cōprehenderūt psecutione.
Tu ergo qui fidēter egisti inter iudicis: et ne
minez timuisti: et qz passus es exaltare: id ē
exurge vade in celū: patias et ecclesia pati
enter qd passus est caput ecclesie patēter.
Exaltare qui iudicas terrā. Redde re
tributionē superbis. Redditur⁹ est
fratres. Quid est em⁹ qd dictū est: Exal
tare qui iudicas terrā: redde retributionē su
perbis. Prophetia est p̄dicētis: nō auda
cia iubēns. Nō em⁹ qz dixit p̄pheta: Exal
tare qui iudicas terrā: obtēperauit p̄phete
christus vt resurgeret et iret in celū: sed qz
hoc factur⁹ erat christus: hoc p̄dirit p̄phe
ta. Non ideo fecit qz p̄pheta p̄dixerat: sed
ideo p̄pheta p̄dixerat: qz ille factur⁹ erat.
Videt humilē christuz in spiritu: videt hu
milē neminē timentē: nulli parcentē in ver
bo: et dicit fidēter egit: videt illi⁹ qz fidē
ter egit: videt illum cōprehensum: videt il
lum crucifixū: videt illuz humiliatū: videt
illum resurgentē et cunctē in celū: et venturū
inde ad iudicium coruz inter quozū manus
passus est omnia mala: Exaltare inqz qui
iudicas terrā: redde retributionē superbis.
Superbis reddet nō hūilibus. Qui sunt su
perbi: Quib⁹ parū est qz mala faciūt: sed et
defendere peccata sua volūt. Nāqz de his
qui crucifixerūt christū facta sūt postea mi
racula: qz de ipso numero iudeorū credi
derūt: et donat⁹ est illis sanguis xp̄i. Impi
as man⁹ et cruētas de sanguine christi por
tabāt: lauit eos ip̄e cui⁹ sanguinē fuderūt:
adūci sunt corpori ipsius: id est ecclesie qui
corp⁹ ei⁹ mortale qd viderāt psecuti sunt:

XCIII

Fuderūt p̄ciū suū vt biserēt preciū suum.
Nāqz postea plures auersi sunt: cū multa
miracula fierēt ab aplis. Aliqz hoīm milia
vna die credidēt: et in p̄pinq̄ inuēti sūt: vt
oīa sua qz habebāt vederēt: et p̄ciū rerū sua
rū ad pedes aploz ponerēt: et vnicuiqz di
stribuebaſ quō opus erat: et erat illis vna
aīa: et cor vnu in dēū: de ipsis crucifixori
bus dñi. Sed quare illis nō redditum est:
Quia redde retributionē superbis dictū ē:
illi aut̄ noluerūt esse supbi. Etenī cū vide
rēt multa miracula fieri p̄ nomē christi quē
se putabant interfecisse: cōmoti miraculis
audieūt a p̄etro in cui⁹ noīe illa fierēt. Nō
em⁹ sibi arrogare serui voluerūt potētiā dñi
sui: vt dicerēt a se factū esse qd ille in ipsis
faciebat. Honorē ḡ serui dederūt dñi suo:
dixerūt: qz illi mirabant̄ in noīe ei⁹ fierēt
quē illi crucifixerūt et facti sunt hūiles: cō
puncti sunt corde: turbati sunt p̄fitentes
peccatū suū: et cōsiliū quesierūt dicentes:
Quid ergo faciem⁹: Nō desperāt de salu
te: sed querūt medicinā. Tūc aut̄ illis p̄pe
trus: Agite penitentiā et baptizetur vnuſ
quisqz vestrū in noīe dñi Jesu christi. Qui
egerūt penitentiā humiles fuerūt. Nō ḡ il
lis redditū est: qz vide quid dicat psalmus
iste: Exaltare qz iudicas terrā: redde retri
butionē superbis. Ab illo numero ḡ excep
ti erant illi: in illis valuit vox illa dñi in cru
ce pendentis: et dicētis: Pater ignosce il
lis: qz nesciūt quid faciūt. Exaltare qui iu
dicas terrā: redde retributionē superbis. Er
go redditur⁹ est retributionē: Redditur⁹:
sed superbis. Sed qz: Nō reddit. Iterū
mali triūphant: et exultant mali: et blasphem
at mali: oīa mala faciūt: mouet te cū pie
tate qre: nō cū supbia rep̄bēde: mouet te:
cōpatit tibi et psalm⁹: qz tecū si qz nescit:
sed ideo tecū querit qd scit: vt in illo inue
nias qd nesciebas. Quō qz vult aliquē cō
solari: nisi p̄doleat cū illo: nō illū erigit: pri
us cū illo dolet: et sic cū reficit sermone p̄fo
latorio. Si aut̄ sitret ad illū ridēs luctū ei⁹:
nō facit qd mō lectū est: dicente apostolo:
Baudere cū gaudētibus: flere cum fienti
bus. Ergo vt gaudeat tecuz prius fles cū
illo: cōtristaris cū illo vt reficias eum: sic et
psalmus et sp̄ritus dci vtqz omnia sciens
querit tecū: qz verba tua dicit. Asqz
quo p̄ctōres dñe: vsqz quo p̄ctōres
gloriabunt̄: Respondeat et loqnt
ur inqzitate: loquent̄ oēs qz operā
tur iniusticiā. Quid loquent̄: nisi cōtra

[¶] illa līa.
^t Effat un::

Psalmus

deū qui dicūt: quid nob̄ pdest qz sic viu-
 mus: Quid dicturus es: Clere curat ista q
 facimus deus. Quia em̄ viuūt putāt deū
 nescire qd faciunt. Vide qd mali illis p-
 gat: qz si stationarius sciret teneret illos: t
 ideo vitāt oculos stationarij ne statim te-
 neātur. Oculos em̄ dei vitare nemo pōt:
 qz nō solū in cubiculo vident: sed t intima
 cordis tui. Logitat t ipsi qz nihil pōt late-
 re deū: t qz faciūt t sciunt qd fecerūt: t vi-
 dent se viuere sciēte deo: qz nō viuerēt sciē-
 te stationario dicūt sibi ista placēt deo. Et
 reuera si illi displicerent facta nr̄a: quō dis-
 plicēt iudicibus: quō displicēt regib̄: quō
 displicēt imperatoribus: t quō displicant
 cōmentariisibus: nunquid quō illoꝝ ocu-
 los vitam?: vitare possumus oculos dei:
 Ergo placēt ista deo. Ideo in alio psalmo
 peccatori dicit: Hec fecisti t tacui: suspica-
 tus es iniquitatē qz ero tibi similis. Quid
 est ḡ: ero tibi similis. Ut quō placet tibi fac-
 tum tibi maluz: sic putes qz t mihi placet.
 Et minatur in posterū: arguā te. Ergo nō
 taret qui dixit: tacui: cū dicit: Hec fecisti
 t tacui suspicat̄ es iniquitatē qz ero tibi si-
 mulis: t nō tacuit. Lū em̄ nos loquimur: il-
 le nō taret. Lū em̄ lector legit: ille nō taret:
 cū psalmus ista cantat: ille non taret: t iste
 omnes voces dei per orbem terrarū fiunt.
 Quō ḡ taret: quō non taret: Non taret in
 verbo: taret in vindicta. Quid est ḡ: hec
 fecisti t tacui: Hec fecisti t nō vindicau. t
 Suspiciatus es iniquitatē qz ero tibi simil.
 Be ipsa vindicta t taciturnitate: id est de-
 cessatione vindicte: alio loco dicit: Tacui:
 nunqđ semp tacebo. Usq; domie pec-
 catores: usq; quo peccatores gloriabunt:
 Respondēt t loquent iniquitatē: iniqtatē
 loquent oēs qz organi iniusticiā: t dicit oīa
 opera. Respondēt t loquent iniquitatē.
 Quid est respondēt: Cōtra iustū habēt qd
 respondeāt. Venit iust⁹ aliqz t dicit: Noli
 facere iniquitatē. Quare: Ne moriar: Ec-
 ce feci iniqtatē: quare nō morior: Ille fecit
 iusticiā t mortuus est. Quare mortu⁹ est:
 Ego feci iniqtatē: quare me nō abstulit
 de⁹: Ecce ille fecit iusticiā: t quare sic in il-
 lu vindicauit: Quare ille sic laborat: Re-
 spondēt: hoc est respōdēt qz habēt qd di-
 cant: qz parcitur illis de patientia dei: inue-
 niunt argumentū responsionis sue: parcet
 ille ppter aliud r̄fēt illi: ppter aliud qz vi-
 uunt. Quare em̄ parcat ille: dicit Ap̄lus:
 exponit cōsilium patientie dei. Existimas

XCIII

inq̄t qui talia agis qz tu effugies iudicium
 dei: An diuitias benignitatis t lōganimi-
 tatis eius cōtemnis: Ignoras qz patiētia
 dei ad penitētā te adducit: Tu aut̄: id est
 ille qui respondet t dicit: si displicerē deo
 nō mihi parceret deus: vide qd sibi faciet:
 audi Ap̄lm: Tu aut̄ fm duriciā cordis tui
 t cor impenitēs: thesaūras tibi irā in die
 ire t reuelationis iusti iudicij dei: qui red-
 det vnicuiqz fm opera sua. Ille ḡ auger lō
 ganimitatē: t tu auges iniquitatē. Erit illi
 us thesaur⁹ in sempiternū: misericōdia in eos
 qui nō ptempserūt misericōdiā. Tu⁹ aut̄ the-
 saurus in ira inueniet: t qd ponis qtidie p
 modicū: postea massam inueniūt es. Mi-
 nuatim ponaſ: sed cumulū inuenies. Hol-
 li attendere minuta peccata tua qtidiana:
 de minutissimis guttis flumina implētur.
 Quid aut̄ illi faciūt qz respondēt t loquent
 iniquitatē: qz faciūt t parcitur eis: Po-
 pulū tuū dñe humiliauerūt: Id est
 omnes qui iuste viuūt: in quos volunt su-
 perbire oēs mali. Populū tuū dñe humili-
 uerūt. Et hereditate tuā vexauerūt.
 Aliquā t pupillos interfecerūt:
 t pselitu occiderūt. Id est pegrinuz:
 aduenā: aduenticiū ipsum dicit pselitum.
 Manifesta sūt ista singula: nec opus est in
 his imoran. Et dixerūt nō videbit
 dñs: Nō attendit ista: negligit ista: alias
 res curat: nō intelligit. He em̄ due voces
 sūt: voces maloz. Una quā iam dixi: Hec
 fecisti t tacui: suspicat̄ es iniquitatē qz ero
 tibi similis. Quid ē qz ero tibi similis: Pu-
 tas quia video peccata tua: t placent mi-
 bi qz nō vindico: Alia est vox iniquoz: qz
 nec attendit ista deus: nec aduertit vt sciat
 quēadmodū viuā: nō me curat deus. Er-
 go inter aliqua me cōputat deus: aut vere
 me numerat de⁹: aut ipso boies numerat:
 Infelix hō vt es curauit: vt bñ viuas nō
 curat: Istorū c̄ ista vox est. Et dixerūt: nō
 videbit dñs. Neqz intelliget de⁹: Ja-
 cob. Intelligite nūc qui insipie-
 tes estis in ppldō: t stulti aliqui sapi-
 te. Populū suum crudit cui possunt com-
 moueri pedes. Qn felicitates iniquorū vi-
 det homo: iam beneviens in numero san-
 ctoriū dei: id est in numero filiorū ecclesie:
 videt qz florēt mali: t faciunt iniquitatē: t
 emulatur eos: t adducit vt imitetur facta
 ipsorum: quia videt quasi nihil sibi pdesse
 qz bene viuat humilis hic sperans merce-
 dem: Nā si illam speret futuram: nō illam

illa fa.
 t aduenā.
 t pupillos.

illa fa.
 t Nec.
 t nō beber

Psalms

qd: qd non dū venit tps vt accipiat eaz. In vinea oparis: fac opus tuū: t accipies mercedē tuā. A p̄familias non exigeres aīq̄ oparēris: t a deo exigis aīq̄ oparis. Et ista tolerātia ad opus tuū ptinet: t hoc ad mercedē ptinet. Minus vis facere i vi nea: qd non vis tolerare: qd t ipa tolerantia ad ipam opationē ptinet: vt inuenias mer cedem. Qd si dolosus es: vide ne nō solū nō accipias mercedē: s t penaz inuenias: qd voluisti esse oparius dolosus. Et quidē oparius dolosus: vt incipiatur nō bñ facere: oculos patrissimilias attēdit: ad illū aspi cit qui dūrūt ad vineā: vt cū ille auerterit oculos: cesset t nō bñ opet: cū aut ille puer terit oculos: bñ opet. Bcūs aut qd te cōdu xit nō auertit oculos: non tibi licet dolose opari: super te sp sunt oculi p̄familias: quere vbi illū fallas: t cessa si potes. Ergo si qd forte aliqd cogitabatis: qm̄ videbatis malos florere: t cogitationes v̄re faciebant nutare pedes v̄ros in via dei: vobis loq tur psalmus iste. Si aut nullū v̄m tal est: p̄ vos alij loquitur dicens. Intelligite nūc: qd dixerūt illi: Non videbit dñs nec intel liget deus Jacob. Intelligite inq̄t nūc qd sapientes estis in p̄lo: t stulti aliquā sapite.

Qui plantauit aurez nō audiet: Nō bñ vnde audiat: qui tibi fecit vñ audi as. **Qui plātauit aurē nō audiet.** Aut qd finxit oculū non considerat. **Qui erudit gentes** non arguet. Attendi te bñ magnope fr̄es mei: Qui erudit ḡtēs nō arguet: Hoc mō facit de: Erudit gen tes: ideo misit v̄bum suū p̄ orbē terrar̄ bo mib: M̄isit p̄ angelos: p̄ priarchas: p̄ p̄phetas: p̄ fuos suos: p̄ tot p̄cones: antece dentes iudicē. M̄isit t ipē v̄bum suū: misit t ipm̄ filiū suū: misit fuos filiū sui: et i ip̄ sis fuos filium suū. Per totū orbē terrar̄ predicit v̄biq̄ v̄bum dei. Tbi nō dī hoibus: Relinque inq̄tates v̄ras p̄ores: con uertite vos ad itinera recta: Ideo p̄cit: vt vos corrigatis: ideo heri non vindicauit: vt hodie bñ vivatis. Erudit ḡtēs: nō ergo arguet: Nō auditurus ē qd erudit: Nō iudicaturus ē quibus f̄monē p̄misit t p̄se minauit: In schola si esles accipes: t non redderes: Utiq̄ qm̄ accipis a m̄gr̄: erudi ris. Cōmittit tibi m̄gr̄ qd p̄bet: t nō exigit qm̄ reddis: Aut cū cepis reddere: sine me tu eris plagari: Nō ḡ accipimus: postea statuimur aī m̄gr̄ v̄t reddam̄ oēs p̄ter tas n̄ras: id est v̄t rationē reddam̄ de his

Alia fra
corripit

XCVII

omib: qd nobis mō erogant. Audi aplum dicente: Dēs astabim̄ ante tribunal chri sti: vt illic recipiat v̄niq̄s qm̄ ea qd cor pus gessit: siue bonū siue malum. Qui eru dit ḡtēs nō arguet: Qui docet hoies sc̄ia: Ipe non scit: qui te fecit scire: Qui docet hoiem sciam. Bñs scit cogita tiones hoim̄: qm̄ vane sunt. Nā tu nescis cogitationes dei: qm̄ iuste sunt: ille scit cogitationes hoim̄: qm̄ vane sunt. Et hoies scierunt cogitationes dei: s qbus iaz amicus fact̄ ē: pdit p̄siliū suū. Et vos fra tres mei nolite vos contemnere: si cuz fide acceditis ad dñm: auditis cogitationes dei. Eas mō discitis: hoc vobis dī: t ad hoc i struim̄. Quare p̄cat mō de mal: ne mur muretis aduersus deū: qui docet hominē sciam. Bñs scit cogitationes hoim̄: qm̄ va ne sunt. Relinque ḡ cogitationes hoim̄: qm̄ vane sunt: vt cōphēdati cogitationes dei qd sapientes sunt. Sed qd est qd comp̄hēdit cogitationes dei: Qui ponit in firmamēto celi. Iam bñ cātāuim̄: iā bñ dixim̄ t expo suim̄. **Beatus vir** qd tu erudie ris dñe: t ex lege tua docueris eū.

Et mitiges enī a dieb: malignis donec fodiat peccatori souea. Ecce babes p̄siliū dei qd p̄cat mal: donec fodiat souea p̄ctōr: Tu iam v̄s illū sepelire: ad buc souea illi fodit: noli festinare sepelire. Quid ē: donec fodiat p̄ctōr souea: Aut quem ponit p̄ctōrem: Unū hoiem: Non. Quid ḡ: Dē gen̄ hoim̄ p̄ctōr: sc̄z t sup̄bor. Iam enī p̄misit: Redde retributionē sup̄bis. Nam t ille p̄ctōr fuit publicanus: qd oculos cliserat in terrā: t p̄cutiebat pect̄ suū dicens: De p̄pitius esto mihi p̄ctōr. Sed qd non sup̄bus erat: deus aut reddet retributionē sup̄bis: nō illi: sed talib: fodiat souea donec reddat retributionem sup̄bis. Ergo qd ait: Donec fodiat peccatori souea: sup̄bos intellige. Quis est sup̄bus: Qui i p̄fessione p̄ctōr nō agit p̄nia: vt sa nari p̄ humilitatē possit. Quis est sup̄bus: Qui illa ipa pauca qd videt h̄re bona: sibi vult arrogare: t drogat misericordie dei. Quis est sup̄bus: Qui etiā si deo tribuat bona qd fecit: insultat tñ his qui illa nō faciūt: et extollit se super illos. Nam t ille phariseus: Gras tibi ago inq̄t: Non dixit: ego facio: de his qd faciebat gras deo agebat. Gētie bat ḡ t bñ se facere: t ab illo se facere: Unū ḡ improbat̄ est: Quia insultabat publica no. Et p̄ficiamini attēdite: Primo p̄cede

Alia fra
thomo
Alia fra
timalis

BB

Psalms

XCII

re debet: siue viuere: siue feminam confessio peccatorum: salubris pnia que valeat ad corrugendis homini: non ad irridendum deum. Et aut post pniam bñ viuere cepit: hñ adhuc quod cogitet: ne sibi tribuat quod bñ facit: sibi agat gratus: cuius grata factum est ut bñ viueret: quod ille illum vocavit: ille illum illuminavit. Ergo iste iam perfectus est: Non adhuc deest illi aliqd: Quid illi deest: Et non superbiat super eos: qui necdum sic viuunt quod ipse viuit. Qui taliter fuerit securus sit: non illi redditur retributio: de qua dictum est: Redde retributionem superbis. Non est inter illos qui bus sodiis souea. Nam videte illum qui dicebat: Hoc tibi ago: quod non sum sicut ceteri homines: iniusti: raptiores: adulteri: sic et publicanus iste. Quantum se extulit cu[m] dicit: quia non sum sicut et publicanus iste. Ille aut elisa facie: percutiebat pectus suum dicens: Deus propterea esto mihi peccatori. Ille superbus erat in bonis factis: ille humilis in malis factis. Videate fratres magis placuisse deo humilitas in malis factis: quam superbia in bonis factis. Sic odi deus superbos: et non sic concludit: Amen dico vobis: descendit iustificatus publicanus magis quam phariseus. Et dicit quod: Quia omnes qui se exaltant humiliabitur: et qui se humiliant exaltabitur. Fratres mei: vel hic non solus non discimus: quod humilitatem nos docuit christus: quod deus factus est homo: ipse est humilitas quam displicet paganis: non nobis insultant: qualem deum colitis quam crucifixus es: Humilitas christi superbis displicet: tibi autem christiano si placet imitare. Si imitarer fueris: non laborabis: quia ipse dixit: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et discite a me: quod mitis sum et humilis corde. Hec est enim disciplina christiana. Nemo facit aliqd bene: nisi gratia ipsius. Quod facit homo male: ipsius est bonus: quod facit bene de beneficio dei facit. Cum cepit facere bene: non sibi tribuat: cum non sibi tribuerit: gratias agat ei a quo accepit. Cum autem bene facit: non insultet illi quod illud non facit: aut extollat se super eum. Non enim in illo finita est gratia dei: ut ad alium non queriat. Ut mitiges eum a diebus malignis: donec sodiis peccatori souea. Omnis enim est quisquis christianus a diebus malignis. Omnes enim sunt diabolus quibus videntur florere pectoris: et labore iusti: sed labor iustorum: flagellum est proximum: et felicitas pectorum: souea ipsorum est. Quia enim mitigat vos deus a diebus malignis: donec sodiatur peccatori souea: quod non cogitans

modo in aliquo loco stat angeli cui tridetur: et fodunt istam soueam magnam: quod possit capere omnem genus uniuersorum. Et quod videtur multos esse iniquos: et dicatis vobis carnalitatem: Reuera tantam multitudinem iniquorum: tantam turbam peccantium quod souea potest capere. Qui fodiunt souea talis quod omnes capiat: Qui exhausta: Ideo parcit deo: non est homo: fossa pectorum ipsa felicitas peccatorum est: in illam enim cadent tantum in soueam. Intendite fratres: quod magna res est ut souea dicat: donec fodiatur pectorum souea. Parcit enim illi deus quem nouit pectorum et impium occultam iusticiam sua: et hoc ipsum quod ei parcit deo: per impunitates facit cum elatum. Ille se altius putat et cadit: in eo ipso cadit quo se altius putat. Hoc se ille putat sublimius ire: et deus homo soueaz vocat. Fossa ad ima tendit non ad celum: peccatores autem superbii quasi in celum cuncti: et in terram merguntur. Contra humiles quasi in terra se deprimit: et in celum ascendunt. Mitescere enim quisque es fidelis: si eruditus es ex lege dei: ut sit cor tuum in firmamento celi: quod deus fecit luminaria quarto die: quod dicit quarta sabbati: versus titulum psalmi iste precepit. Quoniam vides luminaria cum tota patia dirigere cursus suos: et non curare quod in se dicant homines: Sic et tu non cures quodcumque tibi fecerit caro. Omnis enim homo caro et sanguis est. Non enim vilis es in compunctione alterius carnis a quod videris premium: quod pro te ille suscepit carnem: et pro te ille sudit sanguinem. Et si tam progauit cum esses dominus: quod fuit fidelis: Hunc mitesce: quemadmodum mitescitur cum dicas: quod deus homo vult. Miserere vult malorum: ad pnam adducit eos quibus parcit: sibi non corriguntur. Non ut ille quod de illis iudicet. Immunitur autem homo cum vult tradicere: aut bonitatem domini: aut patientie: aut probitatem: aut iusticie iudicis. Erigit superbis in deum: merget illum deus: et in eopiso mergetur quo erigitur in deum. Nam in alio psalmo sic ait: Beieisti eos quod clati sunt: aut deieci eos postea quod clati sunt: ut alius sit tempus elevationis eorum: aliud tempus deiectionis: sed in eo ipso quo extollebantur: ibi deieciebantur. Quantum enim superbum est cor hominis: tamen recedit a deo: et si recedit a deo: in profundum est. Nam enim cor humile de celo adducit deum: ut primus fiat. Lette altius est deus: super omnes celos est deus: transcedit omnes angelos. Optimum habebit ergo ut attingas ad illuzer celsus: Pro te rupes extendendo te. Alius consilium tibi do: ne in ista extensione forte

Psalmus

crepas p supbiam. Lerte altus est deus: tu humilia te: t descendet ad te. Audiuius q̄re parcat mal: hoci p fossa ip̄oꝝ est. Bi cit tibi deus quō ill' fuditur: t quare ill' fuditur souea nō est tuū cognoscere: s ex le ge mea disce patiēte te esse debere: donec sodiāt peccatoꝝ souea. Et qd de me inq̄s qui laboro t laboro inter ip̄os peccatoꝝ: i Respondeſ tibi qd sequit. Quia non repellet dñs plebe suā. Exercet non repellit. Quō enī dicit alio loco scriptura: Qm̄ quem diligit deus corripit: flagellat aut omnē filiū quem recipit. Ille flagellatū recipit: tu dicis qr̄ repellit. Videlicet hoies in filiis suis facere illud: aliqui iā de speratos filios suos dimittunt viuere quō volūt. Eos q̄ spez hnt: flagellant: illis vō quos oīno viderit sine spe t indomitos eē dimittit ut faciant qd volunt. Nam quez dimittit facere qd vult: non vult pmittere ad hereditatem suā: eū aut flagellat filium cui ip̄am hereditatē suat. Cum aut flagellat deus filiū: currat sub manu p̄is flagellantis: qr̄ qui flagellat ad hereditateꝝ erudit. Ab hereditate nō repellit filiū suū quē castigat: sed ideo flagellat ut recipiat. Nō sit tam vano sensu t puerili ut dicat: plus amat p̄ meus fratre miū cui pmittit face re q̄cqd vult: ego si me mouero ī iussioneꝝ patris mei: flagella inuenio. Tu gaude ſb flagell: qr̄ tibi seruat hereditas: qr̄ non repellit dñs plebem suā. Ad tpus emendat: nō in eternū damnat. Illis aut ad tpus par cit: in eternū illos damnabit. Elige tibi: tē poralem vis labore: an sempiternā penā: Tpalem felicitate: an sempiternam vitaz: Quid minat deus: Sempiternam penā. Quid pmittit de: Sempiternam requiem. In quo flagellat deus bonos: tpale est: in quo peccat mal: tpale est: qr̄ non repellit domin⁹ plebe suā. Ethereditatem suam nō dereliquet. Quoadusq̄ iusticia in q̄t suertat in iudiciū: t q̄ habent eā oēs recto sunt corde. Attēde mō t habe iusticiā: qr̄ iudiciū nondū potes h̄re. P̄ius est vt habeas iusticiā: s i p̄a iusticia tua suertat i iudiciū. Habuerūt hic iusticiā apli: t ptulerunt inq̄s: Sed qd ill' dicit: Sedebitis sup duodeci sedes iudicātes d uodeci tribus isrl. Ergo iusticia ip̄oꝝ suertat in iudiciū. Nō enī iustus quisq̄s b fuerit ad b est ut patiāt mala t toleret. Patit tempus passionis: t veniet dies iudicatiōis. Sed qd dico de seruis dei: Ip̄e dñs q̄ iudex est

XCIII

oīm viuorꝝ t mortuorꝝ p̄mo iudicari volu it: t sic iudicare. Quousq; iusticia couertat in iudiciū: t qui hnt eam oēs recto sunt corde. Qui hnt mō iusticiā: nondū indicat. P̄io est enim habere iusticiā: t postea iudicare. P̄io patitur malos: t postea iudicat malos. Nō modo iusticia sit: postea couertat in iudicium: et tamdiu patit hoies malos: q̄diu vult de: q̄diu illos p̄seret ecclia dei: vt erudiāt per maliciā ip̄oꝝ: Non tñ repelleret deus plebe suā: quousq; iusticia suertat in iudicium: e q̄ hnt eaz: omnes recto sunt corde. Qui sūt recto corde: Qui b volūt qd de vult. De p̄arcit p̄ctōr̄b: tu vis vt iam perdat p̄ctōres: Distorti cordis es: t praeve volūtatis: qñ aliud vis: aliud vult de. Vult at de p̄arcere mal: tu nō vis p̄aci. Paties ē deus p̄ctōr̄b: tu non vis tolerare peccatores. Sz vt dicere cepam: aliis vis tū: aliud vult de. Louerte cor tuuz: t dirige ad deū: qr̄ t dñs infirmis cōpassus ē. Videlicet i corpe suo: id est in ecclesia sua infirmos: q̄ p̄mo voluntatē suā sequi temptarē: s cum videret voluntatē dei aliā esse: dirigeret se t corsuū ad suspiciendā t sequendā voluntatē dei. Ne voluntatē dei vel torq̄e ad voluntatē tuā: s tuā corrige ad voluntatē dei. Volūtas dei sic est quō regula. Ecce putatoristi regulā: vnde habes corrigi. Illa at integra manet. Regula est enī incomutabil. Q̄diu integra ē regula: habes q̄ te cōuertas: t corrigas prauitatē tuā: habes vñ corrigas qd in te tortū ē. Quid aut volūt hoies: Patrū est: qr̄ volūtate suā tortuosā fit: t volūt volūtatem dei tortuosaz face re fīm cor suū: vt hoc faciat deus qd ip̄i volūt: cu ip̄i debeat facere qd de vult. Quō aut complexus est dñs ex duab: voluntib: vñ factā in homine quē portabat p̄figurans in corpe suo: id est i ecclia sua: futuros q̄sdam q̄ volūtatem suā vellēt face re: s sequerent postea dei: qui infirmos q̄sdam ostēdit qd ad ip̄m p̄tineat: t eos p̄figurauit in se. Nam ideo t toto corpe sanguinē sudauit: qr̄ in corpe suo: id est i ecclia sua martyru sanguinē ostēdit. Toto corpore sanguinis exhibat: ita ecclia eius b̄z martyres p̄ totū corpus eius fusus ē sanguis. Quosdā enī infirmos in se p̄figurās v̄l in corpe suo: ex persona infirmorū compatiēs ill' aut: Pater si fieri p̄t transeat calix iste a me. Ostendit hois volūtate: t si in ip̄a volūtate p̄maneret: iam prauū cor videretur

Psalmus

ostendere. **S**i compassus est tibi: et te liberat in se: unitare quod sequit dicens: Elerum non quod ego volo: sed quod tu vis pat. Si coperit tibi subrege voluntas humana: **O** si occidat deus inimicu istu meu: et non me pseatur: **O** si posset fieri: ut non ab illo pateretur tanta: iam si pseuerauerit: et hoc tibi placuerit: et vides quod non vult deus: prauus corde es: non habes iusticiam quae uertet in iudicium. Qui enim illam habuit omnes recto sunt corde. Et qui sunt recti corde: Qui sic inueniuntur quod inuentus est Job: qui ait: Dominus debet dominus abstulit: sicut domino placuit ita fecit est: sit nomen domini benedictum. Ecce rectum cor. Iterum in graui vulnera quod dixit uxor quam propterea reliquerat diabolus et non occiderat: ut ipse haberet adiutricem: non ut maritus consolatriem. Neminerat enim quod per illam Euaz decepit erat Adaa: et nesciari sibi putabat haec Euaz. Accessit ad Job illa tamquam Euaz: sed Job melior fuit in stercore victor: quod Adaa vicit in padiso. Quid enim illi respondit mulieri: Vide cor paratum: vide cor rectum. Num quid non patiebas persecutions quae? Et oes christiani patiuntur: et si non sciuunt homines: sciuat diabolus. Et si christiani facti sunt impatores: nunc quod diabolus factus est christianus. Intendat ergo sanctitas vera quod sit rectum cor. Accessit ad eum: et ait: Dic aliquid in deum: et morere. Et enumerauit oes eninas ipsius vestras. Dic aliquid in deum et morere. Et ille iam cognoscens Euam redire uolens uero lapsus est: fixo corde in deo tamquam lumine in firmamento habitatis corde in libro dei. Locuta es inquit tamquam uia ex insipientibus mulieribus: Si bona suscepimus de manu domini: et mala non tolerabimus: Quia fitur cor in domino: ideo rectum. Quia enim rectus est deus: quoniam in illo figis cor: forma tibi sit ut sit tibi cor rectum. Fige ergo cor tuum in illo: et rectum cor erit. **S**i surrepebat voluntas humana: nescio quod de carnis infirmitate: lactabat metem tuam: noli iam despere: praesignauit dominus in sua infirmitate te: non se. Non enim timebat dominus pati tertio die resurrecturus. Si prorsus quod homo patere: et non quod deus pati venire: et si sciret se post triduum resurrecturus: nullo modo formidaret moritur: quod non formidauit apostolus Paulus in fine seculi resurrecturus. Ait enim: Coppelior autem ex duobus: occupiam hunc dissolui et esse cu[m] christo. multo enim magis optimu[m] manere in carne necessarium propter vos. Tediū enim illi erat manere in carne: ex duobus patiebatur

XCIII

ardore dissolui et esse cum christo: multo magis dicebat optimu[m]. Ut cu[m] appropinqueret ipsa passio: quod exultabat: quod glorabatur: Bonum certame certauit: cursum consummauit: fidem suauit: de cetero superest mihi corona iusticie: quam reddet mihi dominus in illo die iustus iudex. Iste gaudet coronandus: et tristis est ille coronatur: Gaudet sic apostolus: Et dicit christus dominus noster: Nam si fieri potest transeat hic calix: **S**i tristitia sic assumpsit quod carnem. Nolite enim putare quod non dici mus non fuisse tristis dñm. Si enim hoc diremus quod non erat tristis: cum euangelium dicatur. Tristis est anima mea uerbo ad mortem: ergo et quoniam dicit euangelium: dormiuit Iesus: et quoniam euangelium dicit: Adducavit Iesus: non manducavit Iesus: surrexit uermiculus putredinis: et nihil sanum reliquet: ut dicatur quod corpus non erat verum: et carnem vera non habuit. Quicquid ergo de illo scriptum est fratres factum est: verum est. Ergo tristis fuit: Proorsus tristis: sed voluntate suscipiens tristitiam: quoniam voluntate suscipiens carnem. Quoniam voluntate carnem veram: sic voluntate tristitiam veram. Sic ergo voluntate ostendit in se: ut si forte surrepererit tibi humana infirmitas: et ceperit aliud uelle quam deus vult: videas prauitatem cordis tui extra regulam: fugias illud ad regulam: et dirigas in deum cor tuum quod in homine cepit esse prauum. Sic ergo dominus te ostendes dixit: Tristis est anima mea uerbo ad mortem: Et dixit: Nam si fieri potest transeat a me calix iste. **S**i statim fac quod ideo fecit: ut te doceret: uerbi non quod ego volo: si quod tu vis pat. Si enim homo feceritis: iustitiam habebitis: si iustitiam habebitis: rectum est cor: si rectum est cor: iustitia illa que modo tolerat uertet in iudicium: et postea iudicabit deum tuum: non solu[m] non expauescet mala: sed etiam gloraberis de corona. Tunc vides quoniam precerit patientia dei: vel ad illos penas: vel ad tuam coronam. Homo nondum vides: crede quod nondum vides: ne erubescas cum videris. Quoadusque iustitia uertet in iudicium: et quod habuit ea omnes recte sunt corde. **Q**uis exurget mihi aduersus malignantes: aut quis consistet mihi aduersus opantes iniqtatem: Persuadet multi multa mala: susurrare homines non desinit: ut facias iniqtatem. Quacumque te uerteris: forte si profecisti: quis cu[m] aliquo homine uiuere: et rix inuenis. Multi mali te circumdant: quod pauca grana multaque palea habent. Hec area quoniam sua pauca: sed adhuc laborat. Separata ergo a

*Elia fr.
consurget
Alia ira
stabat mea*

Psalms

palea tota massa grandis erit: pauca grana sunt: s in compatiōe palearū multa autē in se. Ergo cū vndiqz mali pstrepenet et dicant: quare sic viuis: tu sol⁹ christian⁹ es? Quare nō facis qd faciūt et alij? Quare nō spectas quēadmodū et alij? Quare nō remedia et ligaturas adhibes? Quare nō mathe-maticos et aruspices p̄sulis sic et alij? Et tu signas te et dicas: christianus sum: vt repel las istos nescio q̄s: s aduersarius p̄mit: vt get: qd pei⁹ ē: exēplo christianorū suffocat christianos. Sudat: estuāt: tribulaāt anima christiana: vincere h̄z tñ. Sed nūqd de see Jō vide qd dicat: r̄ndet enim. Quid mibi p̄dest q̄r mō facio remedia: et lucrorū paucos dies? Exeo hinc de isto seculo et vado ad dñm meū: et mittet me in ignē: q̄r preposui paucos dies vite future: mittet me i ge-hennas. Quas gebennas? Eterni iudicij dei. Vere nisi putas q̄r de⁹ curat quō viuant hoīces? Et h̄ forte nō in platea tibi dicit amicus: s in domo vror: aut forte mari-tus vrori fideli bone et sancte deceptor ip-sius. Si m̄lēr marito: Eua ē illi. Si vir vro-ri: diabolus ē illi. Aut ipa tibi Eua ē: aut tu illi sp̄ens es. Aliqñ vult cōuertere paf cogitationē suā vel ad filiū: inuenit et ipm malū: nequissimuz: estuat: fluctuat: querit quō vincat: ppe sorbet: ppe p̄sentit: s assit deus. Audite ḡ psalmū. Quis exurget mihi inq̄t aduersus malignātes? Lam multi sunt: q̄cunqz respicio ip̄i occurunt. Quis occurrit pncipi iniqtatis diabolo et angelis ei⁹: et hoībus seductis ab eo? Nisi q̄r dñs: inq̄t: adiuuit me: paulominus t̄nhabitauerat in iſerno aia mea. Prope ruerā in illā fossam q̄ paraf pecca-toib⁹: s est paulomin⁹ habitauerat in iſer-no aia mea: q̄r iam nutabat: iam ppe p̄sen-tebat: resperit ad dñm: vtputa: vbi grā: i-sultabat illi vt faceret iniqtatē. Aliqñ eni m̄gregant se mali: et insultant bonis: marie si fuerint illi plures: et cepint illū vnuz: quō aliqñ multa palea est circa vnū granū: tūc non erit silcū fuerit massa ventilata. Lapitut inf m̄ltos iniq̄s ille insultat: illi circū uenit: supponere se volūt illi: exagitantq̄ si iustū: et insultat q̄si de ip̄a iusticia: magnus apls: in celū volasti quo l̄helias. Faciunt hoīces ista: ita vt aliqñ attendēs ad linguā humanā erubescat esse bon⁹ inter malos. Resistat ḡ mali: s nō de viribus suis: ne ef-ficiat supbus: cū vult euadere supbos: et augeat numerū supborum. Sed qd dicat:

XCIII

Quis exurget mihi aduersus malignātes: aut q̄s cōsistet mihi aduersus opantes ini-qtatem? Nisi q̄r dñs adiuuit me: paulomi-nus habitauerat in iſerno aia mea. Si dicebā motus est pes me⁹: miseri cordia tua dñe adiuuabat me. Vide quō p̄fessionem amat de⁹. Qdouēt pes tuus: et nō dicas: mouēt pes me⁹: s stare te dicas: cū iam ruas: immo si iam cepisti mo-ueri: si iā cepisti fluctuare: confitere inotuz ne plāgas ruinā: vt adiuuet te ille: ne in in-ferno sit aia tua. Confessionē vult de⁹: hūi litatē vult. Nōt̄ es vt hō: adiuuat te ille vt de⁹: sed dictū: motus ē pes me⁹. Qua-re iam moueris et dicas sto? Si dicebā mo-tus ē pes me⁹: misericordia tua dñe adiuuabat me: quō p̄sumpsit Petrus non in viribus suis: Videbat dñs ambulare sup mare cal-cās capita oīm supboz in isto seculo: ipm iter suū calcantis capita supboz: significa uit ambulās sup tumidos fluct⁹. Lalcat et ecclia: nam ipa ē Petrus: nō tñ ausus est Petrus p̄ seipm ambulare sup aq̄s. Sed qd ait: Dñe si tu es iube me veire ad te su-per aq̄s. Ille ptāte sua: Petri⁹ in iussu illi-us. Iube inq̄t tu venire me ad te. Respon-dit ille: veni. Lalcat enī et ecclia capita su-perboz. Sed q̄r ecclia ē: et h̄z infirmitatem humanā: vt cōpleref: si dicebā motus est pes me⁹: titubauit Petri⁹ in mari et exclamauit: Dñe geo: Qd ḡ hic positū est: si dicebam motus ē pes me⁹: s ibi posituz est: dñe geo: et qd hic positum est: misericordia tua dñe adiuuabat me: hoc ibi positū ē: por-rexit manū Jesus dices: Modice fidei vt qd dubitasti: Mirū est qd p̄bat de⁹ homi-bus: ipsa picula nra dulciora nob̄ faciūt li-berantē. Nā videte qd sequit: quia dixit. Si dicebā motus ē pes me⁹: misericordia tua do-mie adiuuabat me. Bulcis illi vtiqz fact⁹ est dñs eripiēs illū a piculē: et iō exponēs ip-sam dulcedinem dñi exclamauit dicens. Dñe sim multitudinē dolorum meorum in corde meo exhortatiōes tue locūdauerūt aiam meā. Multi dolores: s multe p̄solatiōes. Amara vul-nera: s suavia medicamenta. Nūqd ad-heret tibi sedes iniqtatis: q̄ singis dolore in p̄cepto: Hoc dixit nemo se-det tecū iniquis: nec tu sedē iniqtatis ha-bebis. Et vbi s̄ intelligit: reddit ratōz: Qui singis inq̄t dolorē in p̄cepto. Et b̄ enī itel-ligo q̄ non tibi adheret sedes iniqtatis: q̄ nec nobis pep̄cisti. Habes s̄ in ep̄la apli

Alia līa
t non habet
t cōsolationes
t leſificauerūt

Alia līa
t laborem

Petri: et ad h_{is} testimoniu posuit de scriptura. T_uus est aut inchoatio*s* iudicij ex domo dñi: id est t_us ē: vt mō iudicent q̄ pertinēt ad domū dñi. Si flagellat filij: qd de bēt sperare fui neq̄ssimi. Ideoq; addidit. Si aut initū a nobis: q̄s finis eoz qui nō credit dei euāgelio. Beinde adiūgit illō testimoniu: Et si iustus vir saluabit: p̄ctōr et impi⁹ vbi parebūt. Quō ḡ erūt tecū iniqui: q̄n nec tuis fidelib⁹ parces: vt exerceas et erudiās eos. S; q; ppter h̄ nō parcit vt erudiāt eos: iō dixit: Qui singis dolorē in p̄cepto. Singis enī ē: facis: formas: plasm̄as: vñ et figuli dicim⁹: et vas fictile dī: nō fictū illud qd mendaci⁹ ē: s; qd formaſ vt sit: et habat aliquā formā sicut iam duduſ dirit: Qui finxit oculū nō ridebit. Nūq; finxit oculū mendaci⁹ ē: Sed intelligitur plasm̄ aut oculū: fecit oculū. Nōne figul⁹ ē cū fragiles infirmos et terrenos facit. Audi aplm dicentē. H̄abem⁹ thesaurū istū in vasis fictilib⁹. S; forte aliis nobis fecit h̄ vas. Ipm audi dicētem. O hō tu q̄s es q̄ respōdeas deo? Nunq; dicit figurantū ei q̄ se finxit: q̄re me sic finxisti. An nō h̄ p̄tā tem figulus lutū ex eadē massa facere aliud vas in honorē: aliud in otumeliā. Vnde et ipm dñz nrm̄ Iesū christū: q̄r oñdit se figulu: nā q̄ de luno hoie fecerat: de luno iunxit cui min⁹ in vtero oculos fecerat. Ergo qd dixit: nunq; adheret tibi sedes iniqtatis q̄ formas dolorē in p̄cepto: Formas inqt dolorē in p̄cepto: id est de dolore p̄ceptu⁹ nobis facis: vt ipse dolor p̄ceptu⁹ sit nobis. Quō nobis dolor ē p̄ceptu⁹: Qñ te flagellat q̄ p̄te mortuus ē: et nō tibi p̄mittit beatitudinez in ista vita: et fallere nō p̄t: et hic nō dat qd q̄ris: Quid dabu: Ubi dabu: Qñ dabit: q̄ h̄ nō dat: Qui h̄ erudit: q̄ fit dolorem in p̄cepto. Labor est hic tuus: et req̄es tibi p̄mittit. Attēdis te hic h̄fe laborem: si attende q̄lem ille requiē pollicet. Nunq; cogitare poteris: Si illā posses cogitare: videres te nihil laborare ad compētationē. Audi eū q̄ illud ex pte cernebat q̄ dixit: Nūc scio ex pte: qd ait apls. Etenī qd est ad p̄fis tpale et leue tribulatiōis nre: iuxta incredibilē modū et i incredibilē modū etne glie pōd⁹ opat i nobis. Quid est eternū glie pōdus opat nobis: Quib⁹ opatur: H̄o respicientib⁹ q̄ vident: s; q̄ non vident. Que enī vident: tpalia sunt: q̄ autez

nō vident: eterna. Noli esse piger i labore breuit: et gaudeb incessabilit. Eternā vitā tibi datur⁹ est de⁹: cogita q̄sto labore emēda sit. Intendite fr̄es: venale ē. Venale ē qd habeo dicit tibi de⁹: eme illō. Quid h̄ venale: Requie venale habeo: eme illaz. De labore intendite: vt simus in noie chriſti fortes christiani. Jam modicū ē qd restat in psalmo: nō fatigemur. Quomō enī fortis poterit esse in facieō: q̄ deficit i audiendo. Aderit dñs vt vobis qd reliqui⁹ ē: explicem. Attēdite quodāmō deus p̄pō sūt venale regnū celoz. Bicis illi: quātūz valet. Preciū ip̄uis labor ē: quō si diceret p̄ciū illi⁹ aurū est. Nō sufficiebat h̄ soluz dicere: s; q̄reres q̄stum aurū. Nā si solidus aurū ē: et semiuncia: et libra: et tale aliquid: Ideo dixit p̄ciū: ne laborares q̄rere q̄diū hu⁹ rei p̄ciuz labor ē. Quantus labor est: Jam q̄re tu: q̄stum laborandū sit: nō dū dē tibi. Quātus futur⁹ sit labor iste: vñ q̄stum laboris de te exigat illud tibi dīc de⁹: Ego ostēdo quanta sit illa req̄es: tu iudica q̄sto labore emēda sit. Bicat ḡ de⁹: q̄sta futura sit ipa req̄es. Bū q̄ habitat in domo tua: i secula seculoz laudabūt te. Hec ē requies sempiterna: sine fine erit req̄es ista: sine fine erit gaudiū h̄: sine fine erit leticia ista: si ne fine erit incorruptio. Utītā eternā habebis: req̄es q̄ nō h̄ finē. Quanto labore digna ē requies q̄ non h̄ finē: Si verū vis compare et vey iudicare: eterna req̄es eterno labore recte emit. Uerū h̄ ē: sed noli timere: misericors ē de⁹. Si enī haberet eternū labore: nunq; puenires ad eternā q̄tem. Sp̄ laborās q̄n puentur⁹ eras ad illud qd digne qdem p̄t emi sempiterno labore: Quia sempiterna req̄es est: eç p̄ciū. Eterno certo labore digna ē eterna req̄es cōpari. S; si sp̄ laborares: nūq; ad req̄em puenires. Ergo vt aliqui puenias ad id qd emis: nō ut eternū laborandū ē: nō q̄ non valet tanti: s; vt possideat qd emit. Digna ē quidē emi labore p̄petuo: si necesse est vt labore tpali emat. Certe tātū debuit esse: id est sempiternus labor p̄ reque sempiterna. Decies centena milia annoz in labore qd valēt: Decies cētēna milia annoz h̄nt finē: qd tibi dabo dicit dñs si habebit finē. Qualis misericordia dei: Nec dicit decies centena milia annoz labora: nō dicit: vñ mille annos labora: nō dicit qngentos annos labora: cū viuis labora in paucis annis: inde iā requies erit: et finē nō habebit. Et ad

Psalmus

hoc audi & sequentia. Vnde huius multitudinez
 dolorum meorum in corde meo: exhortationes
 tue iocundauerunt animam meam. Et paucos an-
 nos laboras: et in ipsis laboribus non deest consolatio:
 non desunt gaudia quotidiana: si
 noli gaudere in seculo: Gaude in christo:
 gaude in verbo eius: gaude in lege eius: Ad ip-
 sa gaudia pertinet quod loquimur et quod auditis.
 Quante ergo sunt iste consolaciones in tantis la-
 boribus. Clericus est ergo quod dicit apostolus. Etenim
 quod ad patrem est tempore et leve tribulatio nostra:
 urta incredibilem modum: et in incredibilis
 lem modum eterne glorie pondus operatur in nobis.
 Ecce igitur precium damus: quodammodo una simili
 quam ad accipiendos thesauros sempiternos.
 Siliqua laboris ad regem incredibilem: huius
 quod dictum est iuxta incredibilem modum: et in
 incredibilem modum eterne glorie pondus
 operatur. Gaudes ad tempore: noli ibi confidere: tri-
 stis es ad tempore: noli desperare. Non te corrumpat
 felicitas: et non frangit aduersitas: ne for-
 te diccas in animo tuo: Non poteris: ut de-
 us admittat ad se iniquos: qui iustos ipsos
 emendat: ut saluet: qui ideo emendat: ut
 erudit. Si iustus vir saluus fiet: pecca-
 tor et impius ubi parebunt. Numquid adhe-
 ret tibi sedes iniqtatis: Id est nunquam adhe-
 ret tibi sedes impiorum qui singulis dolorebus in p-
 cepto. Qui et iustos filios sic voluisti exerce-
 re et erudire: sic voluisti eis pcepta dare: ut
 non essent sine timore: ne amaret aliqd ali-
 ud: et obliuiscerent te verum bonum suum. Bonus
 est deus. Si cessaret deus et non misceret ama-
 ritudines felicitatis seculi: obliuisceremur
 eum. Sed ubi angores molestiarum faciunt flu-
 etus aie: fides illa quae ibi dormiebat: excita-
 tur. Tranquillum enim erat quae dormiuit christus
 in mari: illo dormiente tempestas orta
 est: et ceperunt picitari. Ergo in corde christiano et tranquillitas erit et pars: sed quodam
 vigilat fides nostra: si autem dormit fides nostra: picitatur. Hoc enim significat dormiens christus: quae quodam obliuiscunt fidei suae: et picitatur. Sed quod illa nauis cui fluctuaret
 excitatur a christo a fluctibus et dicentibus: Vnde pmi: surrexit ille: impauit tempestati-
 bus: impauit fluctibus: cessauit piculum: fa-
 cta est tranquillitas. Sic et te cum turbata con-
 cupiscetie male: persuasions male: fluctus
 sunt: tranquillabunt. Nam desperas et putas
 te non pertinere ad dominum: euigilet fides tua: et
 excita christum in corde tuo: surgente fidei:
 iam agnoscis ubi sis. Et si forte temptant
 fluctus occupie intueris quod promisit deus: et

XCIII

dulcedo promissori faciet te contemptorem
 dulcedinem seculi. Et si forte multe videntur
 mune potentium malorum: et ipse te expellunt de
 iusticia: attendis quod ministrum deus: Ite in ignem
 eternum qui paratus est diabolo et angelus eius: et
 non dimittis iusticiam. Tunc ergo ignem semper
 eternum: etemnis dolores temporales: et per quod
 promisit deus: contemnit tempore felicitatem. Pro-
 misit requiem: patere molestiam: ministrum ignem
 eternum: etemne dolores temporales: et engi-
 lante christo tranquille cor tuum: ut ad por-
 tum quoque pervenias. Non enim non habet por-
 tum quod parauit navi: Numquid adheret tibi
 sedes iniqtatis: qui singulis dolorebus in p-
 cepto: Beati qui quodammodo exercet nos: et de illis
 loribus insecuritiis nos erudit. Beati malitia
 mali flagellum bonus: et de suo emendat filius:
 ita singulis doloribus in pcepto. Quod illos
 deus posse promisit: hoc faciat mali homines
 quibus ad tempore varcit. Quid enim sequitur?
Captabunt in animam iusti. Quare ca-
 ptabunt: Quia verus crimen non inueniunt
 quod obiciant. Quid enim captauerunt in domino?
 Locutus est falsa criminis: quae vera inuenire non potuerunt. Et sanguinem inno-
 centem condemnabunt. Quare huius totum
 sit: in sequentibus declarabit. **Et factus**
 est mihi: inquit: dominus in refugio. Non que-
 reres tale refugium si non picitari: si ideo
 picitatus es ut quereres: quae ille singulis dolorebus in pcepto. Facit mihi de malitia malorum
 tribulationem: punctum tribulacionis cepit querere
 refugium quod in illa felicitate seculari de-
 sieram querere. Quis enim facile recordat
 deum qui semper felix est: et spe presenti gau-
 det: Recedat spes seculi: et accedit spes
 dei: ut possit dicere: **Et factus est mihi do-**
 minus in refugio. Ad hoc doleam ut fiat
 mihi dominus in refugio. **Et deus meus in**
 auxilium spei mee. **Modo enim dominus**
 spes. **Quod enim hic sumus: in spe sumus: non**
 dum in re. Sed ne in spe deficiamus: adeo
 promissor erigens nos: et tempore ipsa mala
 que patimur. Non enim frustra dictum est:
 Fidelis deus qui non sinit vos temptari su-
 pra quae potestis ferre: sed faciet cum tempta-
 tione etiam exitum ut possit sustinere. Sic mutat
 in fornace tribulacionis: ut coquas vas: non ut frangas.
 Et factus est mihi dominus in refugio: et deus
 meus in auxilium spei mee. **Cum ergo qui tibi vi-**
 debatur quasi iniustus esse: quia peccatum male:
 vide quod iam corrigat psalmus: et tu cum psal-
 mo corrigeres. **Quod enim voces tuas habebat**
 psalmus. **Quae sunt voces:** **Cumque petentes**

Alta lfa.
 tadiutorium

Psalmus

dñe: vñ quo pctores gloriabunt: psalmus
 voces tuas habebat: mō ḡ tu habe-
 to voces psalmi. Que sunt voces psalmi?
 Et fact⁹ est mibi dñs in refugio: t de⁹ me⁹
 i auxiliū spei mee. Et reddet ill⁹ dñs
 h̄m opa eorū: t h̄m maliciā eoru⁹
 dispdet eos. Mō vacat qd̄ ait h̄m mali-
 ciā eorū. M̄bi de ill⁹ p̄stat: t tñ malicia eo-
 rum dñ: nō bñficia eorū. Lerte enī de malis
 exeret nos: flagellat nos. Ad quā rez fla-
 gellat: Ultio ad regnum celoꝝ. Flagellat
 enī oēm filiu⁹ quē recipit. Et q̄s ē filius cui
 nō det disciplinā p̄ ei⁹? Qd̄ cū facit deus
 ad hereditatē sempiternā nos erudit: t h̄
 nobis p̄stat sepe de mal hoib⁹ in qb⁹ exer-
 et t p̄ficit dilectiōz nr̄am: quā vult extēdi
 vñqz ad inimicos. Neqz enī est pfecta dile-
 ctio christiani: nisi cū implēt qd̄ christ⁹ p̄ce-
 pit: B̄ligite inimicos vños: bñfacite his q̄
 vos oderūt: t orate p̄ eis q̄ vos p̄sequūt. Hinc ip̄e diabolus vincit: hic victorie co-
 rona p̄cipit. Ecce q̄ta nobis p̄stat de⁹ de
 malhoib⁹: nec tñ h̄m id q̄ de ill⁹ nobis pre-
 stat: s̄ h̄m maliciā eorū retribuet eis. Vide
 te enī q̄ta nob̄ p̄stitut de ip̄o immanissimo
 scelere Jude traditoris. Judas q̄ppe tradi-
 dit ad passionē filiu⁹ dei: t p̄ passionem filiu⁹
 dei oēs gentes redēpte sunt ad salutē: nec
 tñ p̄ salute gentiū merces redditā ē Jude:
 s̄ p̄ eius malicia debitū suppliciūz retribu-
 tum ē. Nā si traditio christi: t nō tradēnis
 anim⁹ p̄siderandus ē: hoc fecit qd̄ fec̄ de⁹
 p̄: de quo scriptum ē: q̄r filio p̄prio nō pe-
 p̄cit: s̄ p̄ nobis oib⁹ trādidit eū. Hoc fecit
 Judas qd̄ fecit ip̄e dñs christ⁹: de quo scri-
 ptum ē: Qui seipm tradidit p̄ nobis obla-
 tionē t hostiā deo in odore suavitatis: Et
 itez: Sic christus inqt dilexit eccliam suā:
 t seipm tradidit p̄ ea: t tñ gr̄as agim⁹ deo
 p̄ri: q̄ vñico filio suo nō p̄pcit: s̄ p̄ nob̄ tra-
 didit eū. Gr̄as agim⁹ ip̄i filio q̄ seipm tra-
 didit p̄ nobis: t in eo voluntatē p̄ris ip̄le-
 uit: Et detestamur Judā de cui⁹ facto no-
 bis tñ bñficiū p̄stitut de⁹: t recte dicimus:
 Reddidit ei dñs h̄m iniqtatē ei⁹: t h̄m ma-
 liciā ei⁹ dispdidit eū. Non enī ille p̄ nobis
 tradidit christū: s̄ p̄ argēto quo vendidit
 eū: q̄uis traditio christi sit nr̄a redēptio: t
 christi venditio sit nr̄a redēptio. Sic t illi
 q̄ martyres p̄secuti sunt: p̄sequēdo in fra: i
 celū mutebat: Et sciētes qd̄em p̄ntis vite
 dñm̄ inferebat: nesciētes aut future vite
 lucrū p̄ferebant. Quicūqz tñ p̄seuerauit
 odio inusto iustoz: reddidit eis dñs h̄m

Alia l̄ta
t non habet
iniqtatē ip̄oz
t in malicia
tillos

XCIII

iniqtates eorū: t h̄m maliciā eorū dispdidit
 eos. Sicut enī mal obest bonitas iustorū:
 sic bonis pdest iniqtas impioꝝ. Nā t dñs
 dicit: Ego veni: vt q̄ nō vidēt videant: t q̄
 vident ceci fiāt. Et ap̄ls: Alijs qdē inquit
 sum⁹ odor vite in vitā: alijs aut̄ odor mor-
 tis in morte. Malicia vō iniquoz: sinistra
 sunt arma iustoz: sicut idē dicit ap̄ls. Per
 arma iusticie dextra t sinistra: id ē p̄ glorā
 t ignobilitatē: atqz ita deinceps cetera: ex
 eq̄tur dextra arma demōstrās gliaz dci: fa-
 maz veritatis q̄ cognoscēbāt q̄ viuebant:
 q̄ nō mortificabāt: q̄ gaudebāt: q̄ mltos
 ditabāt: q̄ oia possidebant. In sinistra vō
 q̄ ignobiles t male fame habebāt: q̄ sedu-
 ctores putabāt: q̄ ignorabāt: occidebā-
 tur: coercebāt: atristabāt: egere ac nihil
 h̄re videbāt. Et qd̄ mirū si milites christi
 t dextris t sinistris armis diabolum expu-
 gnant: Sicut aut̄ pax hoib⁹ bone volunta-
 tis: t qñ sunt alijs odor mortis in mortem:
 sic t interitus hoib⁹ male volūtatis. Et qñ
 iustis arma sunt sinistra ad salutem. Itaqz
 reddet ill⁹ nō h̄m nr̄az vtilitatē q̄ de ip̄is fit:
 s̄ h̄m ip̄oz iniqtatē quam diligēdo oderūt
 aias suas: t nō h̄m bñficiū qd̄ nobis de ip̄is
 p̄stat honorat eos q̄ etiā mal'bñi vtitur:
 Scdm̄ maliciam eorū dispdet eos Dñs
 deus noster. Toleret ḡ iust⁹ iniustū: to-
 leret tpalem impunitatē iniusti: tempalla-
 bor iusti: s̄ iustus ex fide viuit. Non enī
 alia iusticia hois in hac vita: nisi ex fide vi-
 uere q̄ p̄ dilectionē opa. Si enī ex fide vi-
 uit: credit t sibi futurā requeim post p̄sentez
 labore: t ill⁹ sempiternos cruciāl post pre-
 setē exultationē. Et si fides p̄ dilectiōz ope-
 tur: diligat euā inimicos: t q̄tuz in ip̄o est
 pdesse ill⁹ velut. Ita enī faciet ne sibi obsint
 illi cū h̄ velint: t qñ forte p̄tātez accepere:
 q̄si nocēdi t dñandi: sursū cor habeat vbi
 ei nemo nocet: doctus t erudit⁹ ex lege dei
 vt mitiget a dieb⁹ malignis: donec fodiāt
 peccatori souea. Si enī in lege dñi volun-
 tas eius est: t in lege eius meditabis die ac
 nocte: cuius cōuersatio in cel⁹ est: de firma-
 mento lucet sup terrā. Unī iste psalmus ti-
 tulum de quarta sabbati accepit: quando
 facta sunt luminaria: vt omnia faciat sine
 murmuratiō vbum vite habēs i natione
 tortuosa t pueris. Sic enī stellas i celo nō
 extinguit nor: sic mētes fideliū inheren-
 tes firmamēto scripture dei non vicit iniqtas.
 Et hocipm qd̄ t nr̄a terrena dank: ali-
 qñ in p̄tāte malorū: nō solū ad nostram p̄-

Psalms

tinet eruditio[n]e: ut fiat nobis domin[u]s i[us] re-
fugiu[er]it: et deus in auxiliu spei n[ost]re: sed etiam
ad ip[s]u]m pet[ri]os fovea[rum]: p[ro]ficit: de quo i[us] alio
psalmo d[icitur]: Inclinabit[ur] et cadet cu[m] domina
bit pauper[em]. Forte onerosa fuit vobis lo[ri]gi-
tudo s[ecundu]m monis: q[ui]z in ista alacritate studij
y[ou]ni non h[ab]ebat. Sed si ita est ignoscite
p[ro]mo: q[ui]z iussus feci: nam d[omi]n[u]s de[us] n[on] per eos
mibi fratres iussit in quibus habitat: Nō enī
iubet de[us]: nisi de sede sua. Beinde q[ui]z tātu[m]
audi frustis n[ost]ri: cōfitemur et nos audi fui-
mus y[ou]ni. Consolet[ur] g[loria] deus n[ost]ri istū labore[rum]:
ut sudor iste n[on] sit vobis in p[ro]fectū salutis:
nō in testimonium accusatio[n]is. Hoc dico
fr[at]res: ut ex eo q[ui]d audistis: p[ro]ficiatis et rumi-
netis vobiscū. Non vos p[ro]mittatis obliu-
isci: non solū ista recognitio et colloquēdo:
sed etiam ita viuēdo. Bona vita enī ex p[re]ce-
ptis dei que agit: tanq[ue] stilius est: q[ui]d audi-
tur scribēs i[us] corde: si in cera scribere[st]: faci-
le dclere[st]. Scribute illud in cordibus y[ou]nis:
moribus v[er]is: et nunq[ue] delebit.

Expli[cit] Tractatus de ps: XCIII.
Incipit Tractatus de ps. XCIII.

Ego vellem fratres: ut p[re]frem nostrū
potius audirem[us]: sed et h[ab]eb[us] bonū est:
ut patr[um] obediam[us]. Quia ergo ius-
sit nobis qui dignat orare p[ro] nobis de pre-
senti psalmo: q[ui]d d[omi]n[u]s de[us] oim n[ost]ri donare
dignabit[ur]: loquar caritati v[er]e. **E**st autem
psalmi titul[us]. **L**aus cātici ipi[us] David.
Laus cātici et hilaritatē significat: q[ui] cant[us]
est: et deuotio[n]e: q[ui] laus est. Quid enī ma-
gis h[ab]o debet laudare: q[ui] id q[ui] sic placet[ur] et
nō possit displicere. Securitas g[loria] laudis i[us] laude dei est. Ibi laudator securus ē: vbi
nō timet ne de laudato erubescat. Et lau-
dem[us] ergo et cantemus: hoc est cu[m] hilarita-
te et cu[m] leticia laudem[us]. Quid autem laudatu-
ri sum[us]: ipse psalmus sequētibus versibus
indicat nobis. **E**xpositio psalmi.

Venite exultem[us] d[omi]no. Invitat
ad magnas epulas exultādi: nō se-
culo: h[ab] d[omi]no. Nisi enim esset in h[ab] se-
culo exultatio mala q[ui] distinguenda est ab
exultatiōne bona: sufficeret dicere: Venite
exultem[us]. Sed breui distinxit. Quid ē be-
ne exultare. D[omi]no exultare. Ergo exultatō
mala: est exultare seculo. Exultatio bona ē
exultare deo. Pie debes d[omi]no exultare: si
vis securus mūdo insultare. Quid ē autē
venite? Qui vocat ut veniant: cu[m] q[ui] vult
exultare d[omi]no: nisi q[ui] longe sunt: ut venien-
do p[ro]inquit: p[ro]inquando accedit[ur]: acce-

XCIII

dendo exultent. Qui autē longe sunt: Mun-
q[ue] locis longe p[ot] h[ab] esse ab eo q[ui] vbiq[ue] ē:
Esis esse ab eo lōge: Quo ibis ut lōge sis:
Nam q[ui]dā p[er]tōr q[ui]dē: h[ab]i cum spe salutis
penitēs et dolēs de peccatis: et metuēs irā-
dei: et volēs placare deum: sic in alio psal-
mo loquit[ur]. Quo ibo a spū tuo: et quo a fa-
cie tua fugiam[us]: Si ascēdero in celū: tu ibi
es. Quid g[loria] restat: Q[ui] si ascēderit in celū:
ibi inueniet deū. Ut longe fugiat a deo q[ui]
iturus ē: Vide q[ui]d dicat: Si descēdero ad
infernū ades. Si g[loria] ascēdēdo in celū ibi in-
uenit deū: descēdēdo ad infernum nō fu-
git deū: quo itur[us] est: quo fugit[ur] ē ab illo
irato: nisi ad ipm placass[us]: Et tñ cum oino
nēo possit fugere ab illo q[ui] vbiq[ue] ē: nisi qui-
daz lōge essent a deo: nō diceret: Popul[us]
iste labijs me honorat: cor autē eorū longe
ē a me. Nō g[loria] loco quisq[ue] lōge ē a deo: sed
dissimilitudine. Quid est dissimilitudine?
Mala vita: mal'morib[us]. Si enī bonis mo-
ribus p[ro]inquit deo: mal'morib[us] recedit a
deo. Unq[ue] g[loria] h[ab] corpore stās uno lo-
eo et amādo deū: accedit ad deū: et amādo
iniquitatem: recedit a deo. Nisiq[ue] pedes mo-
uerit: et tñ p[ot] accedere et recedere. Pedes
enī n[on] in h[ab] itinere: affect[us] n[ost]ri sunt. Prout
q[ui]s affectū habuerit: put q[ui]s amor[is] ha-
buerit: ita accedit v[er]e recedit a deo. Nonne
plerūq[ue] dicim[us] q[ui] inuenimus aliq[ue] dissilia:
hoc longe est ab illo: Q[ui] si aliq[ue] duos forte-
hoies cōparamus: duos cōq[ue]s: duas vestes: et
dixerit aliq[ue] sile: Hec vestis talē qual' illa:
aut iste h[ab] talē qual' illa: quid aliq[ue] dicit q[ui] s[ic]
dicit: Absit: longe ē ab illo. Quid ē lōge ē
ab illo: Bissimil[us] illi. Et iuxta stat: et tamē
iste lōge ē ab illo. Buo v[er]o iniqui pares vita
et morib[us]: si v[er]n[us] sit in oriente: alt[er] in occide-
te: iuxta inuicē sunt. Et duo iusti sili: alter
sit in oriente alter in occidente: secū sunt: q[ui] i[us] deo sunt. Cōtra v[er]nus iustus: alt[er] iniquus:
etiā si vna catena ligent: multum a se separati
sunt. Ergo si dissimilitudie recedim[us] a deo:
similitudie accedim[us] ad deū. Qua similitudi-
ne: Ad quā facti sum[us]: quā in nob[is] peccan-
do corruperam[us]: quā p[er]tōr renūssione re-
cepim[us]: q[ui] in nobis renouat int[er] in mēte: ut
tāq[ue] resculpat in nūmo: id ē i[us] aia n[ost]ra ima-
go dei n[ost]ri: et redeam[us] ad thesauros ei[us]. Nā
et inde s[ecundu]m de nūmo voluit d[omi]n[u]s n[ost]r[u]s Iesus
christ[us] ostendere tēptatorib[us] suis: q[ui]d querat
deus. Quādo enim de tributo cesaris q[ui]rē-
tes causam calūmiae: consulere migām veri-
tatis voluerunt: et consulendo temptare: